

ליקוטי מוהר"ן בפרשה - 265

פרשת במדבר / ה'תשפ"ו / מאת הר"ג אליהו עטייה שליט"א

לקבלת השיעור במייל:
6537488@gmail.com

תפילין
לקוטי מוהר"ן תורה ל"ד

פרשת במדבר הכנה לחג השבועות, כיצד? / ארבע בחינות של מצוה בכל רגל / חזרת התורה בחג השבועות / פסח הוא נקודת הרב - הצדיק / שבועות נקודת החבר - איש אחד בלב אחד / סוכות כנגד נקודת בינו לבין עצמו - ההתבודדות / העבודה בד' מינים / מלאפום / התבודדות דיבור לא במחשבה / סיכום / הממשלה ביד הצדיק לפעול כרצונו / הצדיק לפעמים מבטל את הבחירה מהאדם / כל יהודי יש בו בחינת צדיק מסוימת שאין באף אחד / בנקודת החבר לא צריך לקבל דוקא ממוחו / החילוק בין קודם מתן תורה לאחר / הרצון של ה' יתברך מלובש בתורה / ג' בחינות של תפילין / שם שד"י בתפילין / לא להסתפר עד שבועות - בחינת אריך / שערות ארוכות / קוצא דשערי דאריך / קשר של תפילין אור חוזר / להיות בעל השגה צריך לדעת ש"ס / לקבל אפילו מבעל מונית / סגולה להתמדה לאהוב כל אחד מישראל / ישראל - יש שישם ריבוא אותיות לתורה / מדוע בשביל מתן תורה היו צריכים להיות כאיש אחד / רמזים באות ד' / מה מלאכתך בני? / שתינו ויו"ן"ב שבטיים / עשר ספירות בתפילין / כאיש אחד - כדי שנוכל לקבל מנקודת הרב הגבוהה / תפילין של רש"י בחינת מצות, ושל רבינו תם בחינת ד' כוסות / שבועות ד' של קשר תפילין / קשר תפילין - ד' או ס' סתומה / סוכות בחינת תפילין של יד' / הכנה בימי העומר להגיע לבחינת 'איש אחד בלב אחד'

השיעור לרפואה שלימה של שרון בן נעימה נעמי 'אל נא רפא נא לוי ולעילוי נשמת אולגה (חולה) בת סימי ומאיר זכרונה לברכה

פרשת במדבר הכנה לחג השבועות, כיצד?

א. בעזרת השם השבת אנחנו מתחילים לקרוא ספר במדבר. ופרשת במדבר היא הכנה לחג השבועות, כי בכל שנה אחרי שקוראים פרשת במדבר בשבת יחול בשבוע שאחר כך חג שבועות. פרשת במדבר מאריכה בעניין המספר של בני ישראל ודגלים, ויש שני סוגים: יש דגל לכל שבט ושבט, ויש ארבעה דגלים. כלומר, שמלבד מה שהיה דגל לכל שבט ושבט, היו עוד קבוצות של שלוש שבטים ביחד שהם היו ארבעה דגלים סביב המשכן. וכל הדבר הזה כולו הוא קשור אל חג השבועות.

ארבע בחינות של מצוה בכל רגל

ב. רבינו אומר בליקוטי מוהר"ן (תורה ל' אות ו'), שעיקר העניין בשלושה רגלים זה להעלות את ספירת המלכות מהמקום שיש בהם יניקה לסטרא אחרא, וצריך לחתוך את המלכות מהם ולהעלות אותה. ולכן אומר רבינו שיש בכל חג ארבעה מצוות, כי ספירת המלכות היא נרמזת באות ד', כי מעצמה היא דלה ועניינה, והיא רק מקבלת את השפע מלמעלה, וכדי להעלות אותה ממקום יניקת החיצונים, עושים בג' רגלים ארבע בחינות של מצוה בכל פעם.

בפסח - ארבעה כוסות יין בפסח. בשבועות - סדר המשנה שהוא ארבע פעמים ביד כל אחד, וכמו שמבואר בגמ' בעירובין (דף נד:): משה למד מפי הגבורה, [ואחר היה מלמד - בפעם הראשונה:] נכנס אהרן ושנה לו משה פירקו, נסתלק אהרן וישב לשמאל משה. [פעם שניה:] נכנסו בניו ושנה להן משה פירקו, נסתלקו בניו אלעזר ישב לימין משה ואיתמר לשמאל אהרן וכו'. [פעם שלישית:] נכנסו זקנים ושנה להן משה פירקו, נסתלקו זקנים. [פעם רביעית:] נכנסו כל העם ושנה להן משה פירקו. ובמקום אחר (תורה קל"ה) ביאר רבינו באופן אחר, וז"ל: בִּשְׁבֻעוֹת לְמוֹד הַתּוֹרָה שֶׁהוּא בְּאַרְבָּעָה בְּחִינּוֹת (א"י ב, כח, כו) "אִזְּ רָאָה, וְיִסְפְּרָהּ, הִכְיִנְיָה, וְגַם תִּקְרָה" (עץ בראשית רבא כד, ה. שמות רבא מ, א). בסוכות - גם יש ד' בחינות שהם ארבעת המינים.

חזרת התורה בחג השבועות

ג. ובענין שבועות נראה שמשה רבינו היה כל פעם אומר את התורה במדרגה אחרת יש מדרגה של פנימיות שאמר את התורה לפני

אהרן כשהיה לבדו, וכשבאו גם בניו אמר במדרגה אחרת, וכשבאו הזקנים, בעוד אופן, וכן כשבאו גם ישראל בעוד אופן. והארבעה מדרגות האלה חוזרים כל פעם בשבועות, ולכן יש בשבועות תיקון לספירת המלכות, כי כל שבועות ושבועות יש שוב את בחינת מתן תורה, שהוא בסדר הזה של ארבעה בחינות של אמירת תורה, או של ארבע בחינות של אמירת תורה של הקדוש ברוך הוא.

פסח הוא נקודת הרב - הצדיק

ד. בתורה ל"ד רבינו מדבר על 'שלוש נקודות': נקודת הרב, נקודת החבר ונקודת בינו לבין עצמו - עבודת ההתבודדות. וגם החגים, פסח שבועות סוכות, שייכים בשלוש נקודות האלה. ושבועות הוא בנקודת החבר כמו שנאריך להסביר. ונתחיל קודם בנקודת הרב. רבינו אמר שתיקון המלכות בפסח נעשה בשתיית ארבעה כוסות. וכמו שכתוב בתחילת פרשת וארא, שהארבעה כוסות הם כנגד ארבעה לשונות של גאולה, "וְהוֹצֵאתִי", "וְהִצַּלְתִּי", "וְגִאֲלֵתִי", "וְלִקַּחְתִּי" (שמות ו, ו-ז). כל לשונות אלו הם על מה שהקדוש ברוך עשה בשבילנו באיתערותא דלעיל, וזה נקודת הרב, שהיא נקודת הצדיק והקב"ה הוא הצדיק הראשון, כמו שכתוב (תהלים קמה, יז) "צִדִּיק ה' בְּכָל דְרָכָיו וְחֶסֶד בְּכָל מַעֲשָׂיו". וממילא פסח זה נקודת הרב, נקודה של השפעה מלמעלה למטה.

שבועות נקודת החבר - איש אחד בלב אחד

ה. שבועות הוא נקודת החבר, כתוב (שמות יט, ב) "וַיִּחַן שָׁם יִשְׂרָאֵל נֶגְדַת הָהָר" ופירש"י: שחנו כולם "כְּאִישׁ אֶחָד בְּלֵב אֶחָד". אמר הקדוש ברוך הוא אמר אין שעה ראויה וטובה מזו לתת תורה לישראל (ויקרא רבה ט, ט). כלומר, קבלת התורה היתה ע"י נקודת החבר - שהיו כל ישראל כאיש אחד בלב אחד. וזה צריך קצת להסביר, מדוע נקודת החבר היא תנאי לקבלת התורה, ורק על ידי אהבת החברים - איש אחד בלב אחד, אפשר לקבל את התורה. (ונאריך בזה בהמשך).

סוכות כנגד נקודת בינו לבין עצמו - ההתבודדות

ו. סוכות כנגד נקודת עצמו, והרמז בזה, כיון שהעלאה של המלכות נעשית על ידי ארבעת המינים, וזה בדיוק הבחינה שיש בהתבודדות. כי העבודה בנקודה הזאת מבואר בדברי רבינו (לקוטי מוהר"ן תורה ל"ד אות ו') הוא בבחינת (תהלים מט, ד) "פִּי יִדְבַר חֲכָמוֹת", היינו להעביר את נקודת החכמה שיש במוחו - מוח החכמה, דרך הפה אל הלב, כלומר להאיר את האור העליון שבמוח בלב, וכך לתקן את האהבות הנפולות הגורמות לשבירת הלב בחרפות והבזיונות.

העבודה בד' מינים

ז. וזו העבודה היא העבודה שיש לנו ג"כ בד' מינים. כי מבואר בליקוטי מוהר"ן (סוף תורה ל"ה) בענין כוונות 'לולב' שראש הלולב מגיע עד מוח הדעת, בחינת (סוכה לו:) 'במיני גבוה מכולן, שלכן מברכים עליו, ולא על האתרוג אע"פ שהאתרוג מרמז על הצדיקים, והסיבה כי הלולב מוריד את האורות של הדעת, דרך ההדסים שהם כנגד הג' ספירות חסד גבורה ותפארת, ומשם לערבות שהם שתי ספירות נצח והוד, ומשם אל החלק התחתון שבלולב שהוא היסוד, ומשם אל המלכות שהיא האתרוג, העומדת כנגד לבו של האדם. זאת אומרת שהעבודה בסוכות היא להשליט את המוח על הלב -

כמעט אי אפשר לו לצאת. אבל הצדיק הוא רחמן גדול ורוצה להוציא אותך, הוא אוהב כל יהודי. אז מה הוא עושה? הוא משתמש רגע בכוח העצום שלו ועושה 'סטופ', ומקדש אותך באיזה קדושה שאתה לא נמצא בה בכלל, כדי לעצור את כדור השלג הזה – שאדם נופל על ידו מעבירה לעבירה. וזה המעלה העצומה שיש בראיית פני הצדיק, אדם כשהוא בא אל צדיק האמת, ומקבל ממנו את הנקודה הזאת, הנקודה הזאת נותנת לו קדושה שלא כדרך, קדושה שכלל לא מגיעה לו לפי עבודתו, כמו יציאת מצרים שהיתה רק בכח 'איתערותא דלעילא'. וזה כח הממשלה שיש ביד הצדיק לפעול כרצונו, 'להאיר ולהתעורר לַפֶּסַע לְעִבְדֵי הַשֵּׁם יְתַבְרַךְ'.

כל יהודי יש בו בחינת צדיק מסיימת שאין באף אחד

יג. ואת הנקודה הפלאית הזאת אומר רבינו שהיא שייכת באיזה בחינה בכל אחד ואחד מישראל גם כן, כי כל אחד ואחד מישראל יש בו בחינת צדיק מושל, ויש לו פה מלא בדיבורים שיכולים לפעול בחבירו גם כן כעין הצדיק. ורבינו מסביר את הסוד הזה ואומר: לכל יהודי ויהודי יש בו בחינת צדיק שאין אותה לאף אחד בעולם. כי למה נברא האדם הזה בעולם? אם יש עוד הרבה כמוהו? אלא אין דבר שהקב"ה ברא אותו סתם או לבטלה ח"ו.

הקב"ה ייחד לכל יהודי איזה עבודה ותענוג שהוא (הקב"ה) יכול לקבל אך ורק מאותו יהודי. ולאף אחד אין את האפשרות לעשות את העבודה הזאת, אפילו לא למשה רבינו, שהוא בחינת כללות ששים ריבוא נשמות ישראל – שיש בו איזה כללות מכל אחד מהששים ריבוא נשמות ישראל, אבל עדיין, את הנקודה המיוחדת שבשבילה היהודי הזה נברא, אין לאף אחד בעולם. ובאמת כל חייו של האדם זה לעורר את הנקודה הזאת – שהיא הנקודה של הצדיק שיש בו, הנקודה המיוחדת שיש בו שאין אותה לאף אחד. ומהנקודה הזאת אני גם משפיע לאחרים, אף שאני לא כזה צדיק, אני סתם יהודי פשוט, אני משפיע מהנקודה הזאת שלי.

בנקודת החבר לא צריך לקבל דוקא ממוח

יד. בסוף תורה ל"ד, יש סוגריים מרובעות, ששם כתוב עומק גדול, וז"ל: יש לפעמים שיכולין לקבל אור והתעוררות לעבודת השם יתברך מהנקודה של חברו, על ידי שיחת חלין שמדברין עמו, ע"כ. ומסביר על זה בלקוטי הלכות (הלכות תפילין ב, ד בסופה), וז"ל: מה שמקבלין זה מזה הוא רק הארה בעלמא, כי הנקודה הזאת מקבלין אפלו ממי שהוא למטה ממנו במדרגה, רק שאף על פי כן צריך לקבל מנקודתו, כמו ש"ס. וגם יכולין לקבל הארה מחברו אף על פי שאין חברו מכוון ומעורר מחו להאיר בו רק מהנקודה בעצמה שמתעוררת ממקום שהיא אצל חברו ומאירה בו, מאחר שהוא רוצה לקבל, ע"כ. מבואר בדבריו שם, שהנקודות של הצדיק ושל עצמו, הם מאירות מהמוח דוקא, אולם נקודת החבר, היא איזה הארה שבאה מהנקודה של חבירו שמסתתרת באיזה מקום אצל החבר, ואפילו בשיחת חולין אפילו בלי שחבירו מעורר מוחו להאיר, אלא עצם הדבר שאתה רוצה לקבל מהחבר שלך, אז כבר מתקיים הבחינה של 'מקבלין דין מן דין'.

החילוק בין קודם מתן תורה לאחר

טו. ונבאר יותר: כשרבינו רוצה להסביר מהי נקודת החבר, הוא מדבר על מתן תורה. ואומר: 'כי קודם מתן תורה היה הממשלה ביד

'יְדַעְתָּ הַיּוֹם וְהַשַּׁבָּת אֵל לְבַבְךָ' (דברים ד, טז). 'יְדַעְתָּ הַיּוֹם – זה הדעת המוח, 'וְהַשַּׁבָּת אֵל לְבַבְךָ' – זה האתרוג.

מלאפוס

ח. וזו בדיוק העבודה של נקודת בינו לבין עצמו, למשוך מנקודת החכמה שבו בעצמו, ולהוריד את האור הזה למטה עד לבו, בחינת 'מלאפוס' – פה מלא, היינו לדבר דיבורים בפה מלא, וכך להאיר ללב, ובזה לתקן את שבירת הלב מהחרפות והבזיונות שבאים מאהבות נפולות. וזהו 'מלאפוס' שהוא עם נקודה – כזה ז', היינו שהנקודה שהיא י' מאירה אל הלב שהוא ו' – שהוא בחינת 'שברי לוחות', ולחות הן ו' על ו' כמו שאמרו בגמ' בב"ב (דף יד.).

התבודדות בדיבור לא במחשבה

ט. כשאני מתבודד אני צריך להוציא את הדיבורים בפה ולא מספיק מחשבה, כי המחשבה היא לא יכולה לפעול ישירות על הלב. מה שיכול לפעול על הלב, זה רק הדיבורים בפה. ולכן צריך לעשות 'פי יְדַבֵּר חֻכְמוֹת' (תהלים מט, ד), להוציא מהכוח אל הפועל את המחשבה שבראש, כדי שהדיבורים יפעלו על הלב.

סיכום

י. עשינו פה מערכת יפה של שלושה רגלים, שהיא בעצמה המערכת של השלוש הנקודות המפורסמות של רבינו הקדוש. ובקצרה, הנקודה הראשונה בפסח – נקודת צדיקו של עולם של הקב"ה, כי כל גאולת מצרים הייתה באיתערותא דלעילא. בשבועות – נקודת החבר, על ידי שבאנו נגד החר"ב 'כְּאִישׁ אֶחָד בְּלֵב אֶחָד', זה היה הסיבה והגורם למתן תורה כמו שמפורש במדרש. בסוכות – נקודת בינו לבין עצמו.

הממשלה ביד הצדיק לפעול כרצונו

יא. נסביר יותר את עניין נקודת החבר שזה עניין שבועות. רבינו אומר (בתורה ל"ד ד'), שכל אחד מישראל יש בו בחינת 'צדיק מושל'. ומבאר שנקודת החבר היא עובדת כמו שתי הנקודות האחרות גם כן. כי נקודת הצדיק היא, שיש לצדיק כח עצום בדיבורים שלו להשפיע ולפעול, וכמו שרבינו אומר (באות ב'), וז"ל: הַפֶּלֶל, שְׁהִמְשָׁלָה בְּיַד הַצַּדִּיק לְפַעֵל פְּעֻלוֹת כְּרִצּוֹנוֹ, כְּמוֹ שֶׁדָּרְשׁוּ חַז"ל (מועד קטן טז:) "צדיק מושל" וכו' (שמואל ב' כג, ג) – מי מושל בי צדיק, וזהו בחינת (בראשית מב, ו) 'וַיֹּסֵף הוּא הַשְּׁלִיט'. והוא שרש פְּלִיטָה נְשֻׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, וְהֵם הַעֲנָפִים שֶׁלֹּו הַמְּקַבְּלִים מִמֶּנּוּ. וְעַקֵּר הַמְּמַשְׁלָה, לְהַאִיר וְלְהַתְעוֹרֵר לַפֶּסַע לְעִבְדֵי הַשֵּׁם יְתַבְרַךְ. כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (דברים לג, ו) "שִׁמְעֵה ה' קוֹל יְהוּדָה וְאֵל עַמּוֹ תְּבִיאֵנּוּ", הִינּוּ לְהַאִיר הָאֵרֶת הַצַּדִּיק בְּעֲנָפִים, הִינּוּ בְּלֵב יִשְׂרָאֵל, וְזֶהוּ "וְאֵל עַמּוֹ תְּבִיאֵנּוּ", עכ"ל.

הצדיק לפעמים מבטל את הבחירה מהאדם

יב. והחידוש העצום שרבינו אומר: שהממשלה ביד הצדיק להוציא אותך מהבחירה הרעה שלך ולהביא אותך לבחירה הטובה. אם הצדיק רוצה ורואה לנכון שזה מה שצריך לעשות עכשיו, הוא יכול מתי שהוא רוצה לבטל את הבחירה הרעה מהאדם. ומתי הוא עושה את זה? לפעמים האדם חס וחלילה מאוד התלכלך בחטא, ונפל. וכשהוא נופל הרבה פעמים בחטאים, עבירה גוררת עבירה, ונפילה גוררת נפילה, ואיך יוצאים מהמעגל הזה? לפעמים האדם לבד

הוא משהו עצום. הקשר של תפילין של ראש זה אות ד' של שם שדי, ונראה עוד כמה הד' הזאת חשובה.

לא להסתפר עד שבועות – בחינת ארץ

יט. נסביר קצת: מבוואר באריז"ל את הסוד של התפילין איך נעשה תפילין, שיש בחינה גבוהה מאוד שנקראת 'קוצא דשערי דאריך', מה הפירושה? הרי עכשיו משתדלים הצדיקים שנהגים כאריז"ל לא להסתפר עד שבועות. השנה יום אחרי שבועות יש פרשת נשא – הפרשה הכי ארוכה בתורה. מה הנושא המרכזי של פרשת נשא? אני אגיד איזה כלל. הנושא העיקרי הוא הנושא שעליו ההפטרות. ההפטרות של נשא היא בענין שמשון שהיה 'נזיר אלהים יהיה הנער מן הַבְּטָן' (שופטים יג, ה). אם כן, אף על פי שיש הרבה נושאים בפרשת נשא, חז"ל ססידרו את ההפטרות באו ותפסו שהנושא המרכזי של הפרשה זה נזירות. ומה זה קשור מיד אחרי שבועות?

לפי האריז"ל לא מסתפרים כל ארבעים ותשעה ימי העומר (שער הכוונות דרושי הפסח דרוש י"ב), אף על פי שתלמידי רבי עקיבא פסקו למות כבר בל"ג בעומר, ואם כן היה ראוי שבל"ד בבוקר כבר נסתפר – כמו שכתוב בשולחן ערוך, ובכל אופן לא מסתפרים עד שבועות כדי להיות באיזה בחינה של נזירים עד ערב שבועות, כי זה סוד של אריך אנפין. זה שאנחנו מסתפרים בגלל שאנחנו קטנים. ולמה אנחנו קטנים? בגלל שאנחנו רק רומזים לפרצוף זעיר אנפין. אבל נזיר אלוקים שהוא קדוש, הוא במדרגה גבוהה, הוא בבחינה שרומז לאריך אנפין, ושמה יש בחינה של שערות ארוכות.

שערות ארוכות

כ. שערות ארוכות יכול להיות בהם שתי דברים, יש כאלה שמגדלים את השיער הארוך בשביל הסטרא אחרא עושים קוקו וכו', ויש כאלה שמגדלים את השיער הארוך בשביל להיות נזיר אלוקים. אותו דבר, רק זה הנזיר 'קדוש יאמר לו' (ישעיה ד, ג), וההיפי ה' ירחם לאיפה הוא מגיע. והרמז שאנחנו רומזים בנקודה של שבועות, כהכנה לפרשת נשא, זה עניין של נזירות, כי בשבועות הייתה הארה של אריך אנפין. הייתה הארה מאוד מאוד גדולה שזה הארת שבועות, מה שאנחנו מגיעים שער החמישים, אריך אנפין. ולכן כהכנה לשבועות אנחנו עושים איזה בחינה של איזה נזירות כזאת קטנה, שזה הימים של הספירה. זה לדעת, הקבלה נותנת טעם מתוק לכל דבר, הכל מקבל מתיקות נפלאה בעניין הזה.

קוצא דשערי דאריך

כא. נחזור לענין 'קוצא דשערי דאריך' שהוא שער ארוך שמגיעים עד למטה עד הפרצוף התחתון שנקרא זעיר אנפין, והם מכים במקום, באחורי ראש זעיר אנפין במקום קשר של תפילין – שם יש לכל בן אדם קצת שקע, וכמו שכתוב (איוב יט, כו) "מִבְּשָׂרֵי אֲחֻזָּה אֵלֹהִים", האדם הוא דוגמא של מעלה. ולמעלה השקע מרמז על הכאה חזקה של 'קוצא דשערי דאריך' שעושה את השקע הזה, ושם דרך השקע הזה נכנס אור עצום שהוא בחינת 'מוחיך' לרישא דזעיר אנפין, והאור הזה כל כך מתרבה, עד שהוא בוקע בקדמת הראש במקום 'שמוחו של תינוק רופס' – היינו במקום שהתינוק נולד מעט פתח, ג"כ לרמז על בקיעת המוחין שהם בחינת תפילין מחוץ לראש. אנחנו שמים תפילין על הראש, לוקחים מוחין קדושים ושמים על

השם יתברך". קודם מתן תורה מי ששלט בעולם זה רק הקדוש ברוך הוא, ולא ניתנה ממשלה ביד בני אדם לשנות את הטבע. וגם שינוי הטבע שנעשה על ידי משה במכות מצרים, היה מצד שה' צויה אותו לעשות כך וכך, וה' הוא שינה. אבל לא היה בחינת צדיק גזור והקב"ה מקיים, שיהיה ממשלה לצדיק על הטבע.

"ואחר מתן תורה נתן הממשלה ליד כל ישראל, כל אחד לפי בחינתו", אחר מתן תורה כתוב "לא בשמים הוא" (דברים ל, יב), ודורשת הגמרא (בבא מציעא נט:): שמאז שניתנה תורה לישראל, הממשלה ביד ישראל להחליט את ההלכה. וכתוב (שמואל ב' כג, ג): "צדיק מושל יראת אלהים" – צדיק גזור והקדוש ברוך הוא מקיים, או הקב"ה גזור והצדיק מבטל, כמבוואר בגמרא (מועד קטן טז:). כלומר, שיש כח ממשלה לישראל על ידי שקיבלנו את התורה.

הרצון של ה' יתברך מלוּבש בתורה

טז. והטעם לזה אומר רבינו: כי אותיות התורה הם התלבשות רצונו של השם יתברך, כי רצונו של השם יתברך שהמצוות יהיו כן: למשל מצוות תפילין, הנה רצונו שיהיה בארבע פרשיות ובתים של עור ולא של פס, כי כן רצונו, נמצא שרצונו מלבש בכל התורה. ועכשיו שהתורה מסורה בידינו, גם הרצון של השם יתברך מסורה בידינו. שאנו מושלים בבניכול להיות רצונו כפי רצוננו, וזה בחינת "ישראל ממשלותיו", ע"כ, פי, כיון שהרצון של ה' יתברך מלוּבש בתורה, והתורה היא בידינו, אזי כביכול רצונו של ה' מסוד בידינו, ולכן יש לנו ממשלה בכח התורה לעשות כרצוננו.

ג' בחינות של תפילין

יז. ורבינו מביא דוגמא לזה מענין תפילין, וכבר מקובל בידינו מהח"י כללים של רבי אברהם ברבי נחמן (בכלל השלישי): כשרבינו הקדוש מביא דוגמא ומשל זה לא סתם דוגמא ומשל, אלא שבא להסביר ולהוסיף במשל בעצמו. ולכן נסביר קצת בענין תפילין ונבין איך זה קשור למתן תורה, אומר ר' נתן בלקוטי הלכות (תפילין ב, ד): שעל פי האריז"ל יש בחינה של שלושה תפילין. ואכן כך כתוב בפרי עץ חיים פרק ב' ופרק ה'. שניים כולנו מכירים: תפילין של ראש ותפילין של יד. אבל אומר האריז"ל שגם קשר של תפילין של ראש, זה גם בחינת תפילין. רק שזה תפילין בלי פרשיות. יש תפילין עם פרשיות, זה תפילין של ראש ושל יד, ויש קשר של תפילין שהוא בחינה של תפילין בלי פרשיות.

נעשה קצת קישור, תפילין בלי פרשיות – פירושו תפילין בלי מוח, כי הפרשיות הם המוחין. זאת אומרת שאם אני מדבר על תפילין של ראש זה תפילין עם מוח, ומרמז על נקודת הצדיק, ואם אני מדבר על תפילין של יד שכורכין אותו על היד כנגד הלב, זה נקודת אני בעצמי, שאני מאיר ללב. ואם אני מדבר על קשר של תפילין של ראש זה הבחינה של הנקודה של החבר.

שם שדי בתפילין

יח. רש"י אומר במנחות (דף לה:): על שם שדי שיש בתפילין, ומסביר ש' – זה מצויר בתפילין של ראש, ד' בקשר של תפילין של ראש, וי' זה תפילין של יד בגלל הקשר הזה פה. אז זאת אומרת שהקשר

ישראל"ל - יש שישים ריבוא אותיות לתורה

כו. למה אדם לא מתמיד בתורה? בגלל שיש לו בעיה עם אותיות התורה – שהם ישראל"ל, כתוב במגלה עמוקות (ואתחנן אופן קפ"ו) "ישראל" ראשי תיבות: יש שישים ריבוא אותיות לתורה, והוא בגלל שיש כל מיני אנשים שלא סובל אותם, אז לפעמים אתה נתקע באותיות האלה – שהם כנגד אותו אדם שאתה רואה בו חיסרון ומום, ועי"ז האות הזאת מתנגדת עליך, ואתה לא יכול להבין אותה, וגם אין לך חשק ללמוד אותה. ולכן הסגולה להתמדה שתאהב כל יהודי ויהודי, כמו שכתוב (ויקרא יט, יח) "וְאֶהְבֶּתְךָ לְרֵעֶךָ כְּמוֹךָ" זה כָּלֵל גְּדוֹל בְּתוֹרָה (ירושלמי נדרים ל:).

מדוע בשביל מתן תורה היו צריכים להיות כאיש אחד

כו. ולכן כשישראל רוצים לקבל תורה, הם חייבים להיות כאיש אחד בלב אחד, כי קבלת התורה היא שכל יהודי יקבל את כל השישים ריבוא אותיות, ולכן חייב שתהיה אהבת החברים, ואהבת החברים היא כשאתה לא מחפש שהחבר שלך הוא מות, שהחבר שלך הוא צדיק גדול, אלא אפילו אם הוא איש פשוט, וגם אתה איש פשוט, ושניכם פשוטים ומקבלים דין מן דין – כל אחד מקבל מהנקודה של חברו. וזה הבחינה של קשר של תפילין, עור בלי מוח.

רמזים באות ד'

כת. וזה גם הסיפור של הדגלים במדבר, כי אמרנו שהקשר של תפילין – 'נקודת החבר' נרמז באות ד', וזה בדיוק הארבעה מחנות של סביב אוהל מועד, הארבעה מחנות של ישראל. כך אומר רבי נתן בליקוטי הלכות (תפילין ב, ד). עכשיו נוסף עוד: איך מורכבת אות ד'? גג למעלה ועמוד מימין, והם כמו שתי ווי"ן, ומבד זה יש את הקוץ של אות ד' שיש מצד מימין למעלה, שהיא כמו אות י'.

מה מלאכתך בני?

כט. יש גמרא (עירובין ג.) שאומרת "שרבי מאיר בא לפני רבי ישמעאל כדי ללמוד תורה. שאל אותו מה מלאכתך בני? ולכאורה אדם בא ללמוד תורה, למה השאלה הראשונה ששואלים אותו – מה העבודה שלך? אלא אם אתה רוצה ללמוד תורה ואין לך פרנסה, חבל על הזמן איתך. אתה תבוא תשב פה, וכל היום הראש שלך איך אני אביא עכשיו לחם הביתה? קודם כל בני, מה מלאכתך?

וענה לו ר' מאיר: 'לבלר אני' – אני סופר. אמר לו ר' ישמעאל היזהר במלאכתך שמלאכתך מלאכת שמיים, אמר לו ר' מאיר דבר אחד יש לי וקנקנתום שמו, ואני מטיל אותו לדיו. ומסבירה הגמ': שבהתחלה אמר לו ר' ישמעאל שמלאכתך מלאכת שמים, ותיזהר בחסרות ויתרות, מספיק שאתה טועה באות אחת, הספר תורה פסול, המזוזה התפילין פסולין. אמר לו ר' מאיר שבזה אין לו בעיה. כי רבי מאיר היה זוכר הכל בראש שלו את כל התורה כולה. כתוב שרבי מאיר כתב מגילה בעל פה (מגילה יח:).

אמר לו ר' ישמעאל: אבל יש בעיה אחרת, לפעמים אתה כתוב 'שמע ישראל ה' אלוהינו ה' אחד', יבוא איזה זבוב וישב על קוץ של ד' – וימחוק אותה ותעשה אות ר'. ויהיה כתוב 'אחר', שזה כפירה גמורה. על זה ענה לו ר' מאיר: דבר אחד יש לי וקנקנתום שמו. אני שם בדיו שלי איזה סוג כזה של צבע שהוא גורם שהדיו לא נמחק.

הראש. אבל בפרצופים העליונים זה הפוך, התפילין יוצאין ובוקעין מבפנים לבחוץ, במקום שמוחו של תינוק רופס.

קשר של תפילין אור חוזר

כב. יש כלל בקבלה, כל אור יש לו אור ישר ואור חוזר. וממילא, כיוון שהיה כאן אור ישר שבא מקוצא דשערי דאריך מאחור, והאיר ובקע עד מקום שמוחו של תינוק רופס והוציא תפילין. משם יש אור חוזר, כי הוא חוזר חזרה, לאותו מקום שבו נכנס בשקע שאחרי הראש, ועושה שם קשר של תפילין של ראש. הקשר של תפילין של ראש הזה, זהו שנאמר בו 'קִשְׁרֵי תְּפִלִּין הָרִאשׁוֹנִים, כאשר משה ביקש "הֲרֵאֵנִי נָא אֶת כְּבֹדְךָ" (שמות לג, יח), הראה לו הקב"ה קשר של תפילין, הראה לו את הנקודת החבר של עם ישראל, כמו שביארנו לעיל על פי דברי ר' נתן שזו הנקודה שהיא כנגד קשר של תפילין.

להיות בעל השגה צריך לדעת ש"ס

כג. אכן קשר של תפילין אין בו פרשיות רק יש בו בתים, וזה לומר לאדם הפשוט בישראל, אפילו שאין לך מוחין, יש לך נקודת צדיק. רבינו אומר בשיחות הר"ן (שיחה ע"ו), שלהיות צדיק אפשר גם אם אין לו הרבה מוחין, הוא לא יודע הרבה תורה. אולם להיות 'בעל השגה' זה אי אפשר, רק למי שידע את כל הש"ס – גמרא רש"י ותוספות. זה יסוד גדול של רבינו, שאנחנו מזכירים אותו תמיד, כדי להכיר כל מיני מפורסמים של שקר.

לקבל אפילו מבעל מונית

כד. 'קבלת תורה' אפשר רק ע"י הסוד הזה שכל יהודי ויהודי, שיהיה הפשוט ביותר, אפילו שהוא עור בלי מוחין, אתה יכול לקבל מהנקודת הצדיק שבו. ואפילו שהוא לא יודע להגיד לך שום דבר תורה, אלא רק תדבר איתו אפילו שיחת חולין ותרצה לקבל מנקודת הצדיק שבו, כמו שאתה נוסע עם בעל מונית, והוא הרי יסביר לך כיצד צריך להרכיב את הממשלה, וכיצד צריך לנצח בלבנון, רק תשמע אותו וכבר אתה מקבל מהנקודה שלו, שוב לכל יהודי איזה שיהיה יש בו איזה 'נקודת צדיק' שלו, ודרך 'נקודת החבר' שמקבלים זה מזה, אפשר לקבל מהנקודה הזו.

סגולה להתמדה לאהוב כל אחד מישראל

כה. אבל צריך להסביר קצת: רבינו אומר בשיחות הר"ן (שיחה צ"א) סְגוּלָה לְהִתְמַדָּה – שְׂיִזְבֶּה לְהִיּוֹת מִתְּמִיד בְּלְמוּדוֹ, הוּא לְהִזְהַר לְבָלֵי לְדַבֵּר עַל שׁוֹם אִישׁ יִשְׂרָאֵלִי. כְּמוֹ בְּשֶׁהִפְלָה הִיא יָפָה, אֲזִי הָאֲהָבָה בְּשִׁלְמוֹת, אֲבָל בְּשִׁישׁ לְהִפְלָה אֵיזָה חֶסְרוֹן וּמוֹם, אֲזִי בּוֹדָאִי אֵין הָאֲהָבָה בְּשִׁלְמוֹת. כְּמוֹ בֵּן הַתּוֹרָה נִקְרָאת 'בְּלָה', כְּמוֹ שְׂכֵתוֹב (דְּבָרִים לג, ד): "תּוֹרָה צְוָה לָנוּ מֹשֶׁה מוֹדְרָשָׁה", וְדָרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ וְ"ל (פסחים מט:): "אֵל תִּקְרִי מוֹדְרָשָׁה אֵלָא מְאוֹדְסָה". וְכָל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל יֵשׁ לוֹ אוֹת בְּתוֹרָה, כִּי שְׁשִׁים רְבּוּא אוֹתוֹת הַתּוֹרָה בְּנִגְדֵי שְׁשִׁים רְבּוּא נְשִׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, וּכְשִׁישׁ חֶסְרוֹן בְּאֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל, נִמְצָא שְׁשִׁישׁ חֶסְרוֹן בְּתוֹרָה שְׁשִׁים חֶסְרוֹת יִשְׂרָאֵל כְּנָל, וְעַל כֵּן בּוֹדָאִי אֵי אֶפְשָׁר לְאַהֵב אֶת הַתּוֹרָה בְּשִׁלְמוֹת. אֲבָל בְּשִׁזְהָר מְלֻדָּבָר עַל שׁוֹם יִשְׂרָאֵל, וְלְבָלֵי לְמִצָּא שׁוֹם חֶסְרוֹן בְּשׁוֹם יִשְׂרָאֵלִי, נִמְצָא שְׁאֵין בְּהַתּוֹרָה שׁוֹם חֶסְרוֹן וּמוֹם, וְאֲזִי בּוֹדָאִי יֵאָהֵב אֶת הַתּוֹרָה מְאֹד, וְאֲזִי יִתְמַד בְּלְמוּד הַתּוֹרָה מְגִדֵּל הָאֲהָבָה, עַכ"ל.

המרחק, ולכן היו צריכים כל ישראל להיות במתן תורה כאיש אחד בלב אחד, כדי שנוכל לקבל ע"י נקודת כלליות ישראל, מנקודת הרב שזה הקב"ה, אל כל אחד ואחד, כמו שביארנו בתפילין.

תפילין של רש"י בחינת מצות, ושל רבינו תם בחינת ד' כוסות

לג. וכיון שלעיל כיוונו בסדר של הנקודות גם את סדר החגים, כי פסח – הוא 'נקודת הרב' כנ"ל, הוא תפילין של ראש. ושם יש את הבחינה של ארבעה פרשיות, שהם כנגד ארבעה כוסות, שזה של המוחין שיש בפסח. ובאמת יש תפילין של רש"י ותפילין של רבינו תם, ותפילין של רש"י הם בחינת מוחין דאימא, ותפילין של רבינו תם זה בחינת מוחין דאבא. וכל זה נרמז בפסח, כי בפסח יש ג' מצות שהאמצעית נחלקת לשניים שזה גם בחינת של ד' מוחין – וזה מוחין דאבא כנגד תפילין של רבינו תם, ויש את הד' כוסות שהם ד' כנגד מוחין דאימא. וכיון שרוב העולם מניחין רק תפילין של רש"י בחינת מוחין דאימא, לכן הרמז שסידר רבינו לענין פסח היה מד' כוסות שהם בחינת מוחין דאימא.

ויש לרמוז עוד כי שתי הבחינות של המוחין דאבא ודאימא, הם באמת נרמזים בג' מצות שלמות וד' כוסות, שיחד הם שבע, וזה כנגד שי"ן של ג' ראשין שיש בימין המניח – מוחין דאבא, ושי"ן של ד' ראשין שיש בשמאל המניח – מוחין דאימא.

שבועות ד' של קשר תפילין

לד. חג שבועות כבר ביארנו שהוא בחינת הקשר של תפילין של ראש, וד' מרמזות על ד' הבחינות שיש בחג השבועות, כמו שביאר רבינו שזה כנגד 'סדר משנה', שהיה משה חוזר את התורה ד' פעמים: לאהרן, לבניו, לזקנים ולכל ישראל. אכן הבאנו עוד רמז מרבינו מתורה קל"ה, שכתב וז"ל: בַּשְּׁבִיעֹת לְמוֹד הַתּוֹרָה שֶׁהוּא בְּאַרְבָּעָה בְּחִינּוֹת (אייב כח, כז) "אָז רָאָה, וְיִסְפְּרָה, הִכְיִנָּה, וְגַם חִקְרָה".

קשר תפילין – ד' אוס' סתומה

לה. ונראה גם בזה לומר, דהנה בשולחן ערוך (או"ח לב, נב), כתב וז"ל: יכניס הרצועה תוך המעברתא, ויעשה קשר כמין דלי"ת בשל ראש, עכ"ל. ובמשנה ברורה (ס"ק רג"ל) כתב וז"ל: ויש שעושים קשר כמ"ם סתומה – שנראה כשני דלתי"ן משני צדדין רגלו של זה בצד ראשו של זה. ועיין בספר תפארת אריה שהביא בשם תשובה מאהבה – והסכים עמו לדינא, דאלו העושים קשר של דלי"ת מכוון יותר לדינא, עכ"ל. וכפי זה אלו שעושים צורת ס' סתומה שיש בה שתי דלתי"ן, הם עושים את שני הרמזים שהזכיר רבינו, גם 'סדר משנה' וגם אָז רָאָה, וְיִסְפְּרָה, הִכְיִנָּה, וְגַם חִקְרָה, ואלו שעושים ד' אחת, משום שבאמת שתייהן אותה בחינה ונכללים בד' אחד, וזה יותר מכוון לדינא כדי לא לאבד את צורת ד' כפשוטו של שד"י.

סוכות בחינת תפילין של יד

לו. סוכות זה חג האסיף שאוספים מהגורן והיקב בידיים, לרמז על תפילין של יד – 'הנקודה של בינו לבין עצמו'. וגם בסוכות יש ד' מינין כנגד ד' פרשיות שיש בתפילין של יד. ומצוה לקחת את הד' מינין באגודה אחת, לרמז שאלו הד' פרשיות הם מחוברות והן כולם בבית אחד. ויש בארבעת המינים שבעה פרטים, שהם לולב אחד

שתי ווי"ן י"ב שבטים

ל. רואים מזה שעיקר הקפידא של אות ד' זה הקוץ שלה, זה נקרא 'ציר ושתי דלתות' בקבלה. הציר – זה י', ושתי דלתות זאת העליונה והתחתונה, הציר שהוא הי' הוא הנקודה של הצדיק שיש בכל אחד. ועוד יש כאן שני ווי"ן – זה מרמז על שתיים עשרה השבטים. כי העניין של ד' מחנות אלו הם שתיים עשרה השבטים שסביב המשכן.

נמצא, שהקשר של תפילין – שהוא ד', הוא מרמז על פרשת השבוע שלנו – על הדגלים, שיש את הסדר של ארבעה מחנות סביב המשכן וגם שבד' הזאת בעצמה יש בה את הי' שזה הנקודה של הצדיק, ושתי ווי"ן שזה י"ב שבטים. ואותו מצד הוא בחינת ספירת המלכות, כתוב שספירת המלכות נרמזת בים שעשה שלמה, ושם כתוב (מלכים א' ז, כה) "עַמֵּד עַל שְׁנֵי עֲשָׂר בָּקָר שְׁלֹשָׁה פָּנִים צְפוּנָה וְשְׁלֹשָׁה פָּנִים יְמִינָה וְשְׁלֹשָׁה פָּנִים נֶגְבָּה וְשְׁלֹשָׁה פָּנִים מִזְרָחָה וְהָיָה עֲלֵיהֶם מִלְמַעְלָה", והרי שהיתה חלוקה של שתיים עשרה בארבע פעמים שלוש, בדיוק כמו שהיה מצב השבטים סביב המשכן.

עשר ספירות בתפילין

לא. הסברנו שתפילין של ראש – זה נקודת הרב, כי כל הבחינות מגיעות מנקודת הרב, כי מבואר בקבלה איך מגיע מתפילין של ראש לתפילין של יד? ומוסבר שזה בחינה של הספירות כולם. כי הבית של התפילין של ראש שיש בו ד' פרשיות שהם ד' מוחין זה כנגד הספירות: 'כתר חוכמה בינה ודעת', רק שלא מונים את הכתר ויש חכמה בינה דעת, והדעת בעצמו מתחלק לשתי בחינות חסדים וגבורות. ומהבית יוצאים שתי רצועות, הרצועה הימנית היא חסד, הרצועה השמאלית היא גבורה. אחר כך יש את הקשר של התפילין, ואומר האריז"ל שהוא ספירת התפארת. אחר כך יש לך ירידה שוב של שתי רצועות ימין ושמאל והם נצח והוד, והם אחת ארוכה ואחת קצרה, שזה שתי הרצועות שמשתלשלות. נמצא, שברצועות של תפילין של ראש לבד יש חמש ספירות, חסד וגבורה סביב הראש, הקשר בעצמו התפארת, הרצועה הימנית המשתלשלת – נצח, הרצועה השמאלית – הוד. וכך מגיעים לתפילין של יד, ושם יש י' שזה קשר תפילין של יד – יסוד. והבית והפרשיות של יד – מלכות.

אמנם זה היפך סדר ההנחה, כי בהנחה מניחים קודם של יד וכך עולים לשל ראש, אבל אחרי שהם מונחים כבר על האדם המניח, אז יש את הבחינה של זרימת הקדושה מלמעלה למטה, וכסדר הנ"ל. כי מגיע הארה מתפילין של ראש – נקודת הרב, לתפילין של יד – נקודת בינו לבין עצמו דרך הרצועות שהם נקודת החבר'. וזה שמבואר בדברי ר' נתן בהלכה, שנקודת הרב כל כך גבוהה, ובלי שתהיה נקודת כלליות כל ישראל – שתהיה בבחינת ממוצע מחבר, לא יהיה אפשר לקבל מנקודת הרב הגבוהה, ורק ע"י נקודת החבר' – נקודת כלליות כל ישראל – אז אפשר לקבל מהרב – היינו מה' יתברך.

כאיש אחד – כדי שנוכל לקבל מנקודת הרב הגבוהה

לב. וזה בדיוק הענין של שבועות, כי נקודת הרב זה היה הקב"ה שנותן תורה לישראל, שהוא בחינת צדיקו של עולם וכנ"ל. ויש את ישראל שכל אחד ואחד יש לו את הנקודה של בינו ובין עצמו שהיא שלו. רק שאי אפשר לנו לקבל מנקודת הרב מחמת גודל ורוב

אתרוג אחד שלושה הדסים ושני ערבות, והם כנגד השבעה כריכות שצריך לכרוך את הרצועה של תפילין של יד על ידו (מה שנראה שמונה זה בגלל שנמנים שני חצאים, ובהלכה כתוב שבע).

הכנה בימי העומר להגיע לבחינת 'איש אחד בלב אחד'

לז. ולעובדא ולמעשה: העבודה של ארבעים ותשעה ימי העומר, שהיא הכנה לשבועות, העבודה היא לתקן את הפגם של תלמידי רבי עקיבא שלא נהגו כבוד זה בזה (יבמות סב.). ולפי מה שהסברנו זה בדיוק ההכנה לקבלת תורה! לדקדק במצוות שבין אדם לחברו – לדקדק בכבוד של יהודי, עד שמרוב אהבה שיש בישראל זוכים כל שנה להיות בבחינת 'איש אחד בלב אחד'.

על ידי שאתה נותן ליהודי כבוד אתה מגלה בו דברים פנימיים מאוד. אפילו אנשים שלא בסדר, אם מישהו בא ומדבר אליהם בכבוד, ולא מדבר אליהם כמו שרגילים לדבר לאדם שהוא לא בסדר שמזלזלים בו. אומר אותו אדם לעצמו, אף אחד לא דיבר אלי אף פעם ככה יפה! איך הוא משבח אותי, ואומר שיש בי דברים טובים, וכך אותו אדם פחות מוצא את הנקודה הטובה שבו. נמצא, שאתה הארת את הנקודה הטובה שבו, רק על ידי שדיברת איתו בכבוד, נתת לו שבח על מעשה טוב. כמה זה חשוב.

שוב, העניין של מ"ט ימי ספירת העומר, היא לנהוג כבוד זה בזה. כדי לקשור את כל ישראל להיות בחינת 'קשר של תפילין' בחינת של איש אחד בלב אחד. כי בד' יש קוצו של יוד שהוא הנקודה הטובה שבל אחד מישראל, ויש שתי ווי"ן שהן מרמזים על כללות י"ב שבטים, שהם ששים ריבוא נשמות ישראל שכל אחד מישראל כנגד אות אחת בתורה שאתה צריך להתקשר עם כל אחד ואחד, ורק על ידי זה אתה יכול לזכות לקבלת תורה. ה' יזכה אותנו.